C/2025/645

10.2.2025.

PREPORUKA VIJEĆA

od 21. siječnja 2025.

o potvrđivanju nacionalnog srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Slovačke

(C/2025/645)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263, a posebno njezin članak 17.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011, a posebno njezin članak 8. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Komisije,

budući da:

OPĆA RAZMATRANJA

(1) Reformirani okvir gospodarskog upravljanja EU-a stupio je na snagu 30. travnja 2024. Uredba (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru ([1]), izmijenjena Uredba (EZ) br. 1467/97 o provedbi postupka u slučaju prekomjernog deficita ([2]) i izmijenjena Direktiva Vijeća 2011/85/EU o proračunskim okvirima država članica ([3]) glavni su elementi reformiranog okvira gospodarskog upravljanja EU-a. Cilj je tog okvira promicanje zdravih i održivih javnih financija te održivog i uključivog rasta i otpornosti putem reformi i ulaganja te sprečavanje prekomjernih državnih deficita. Okvir je više usmjeren na srednjoročno razdoblje te se njime ujedno potiče odgovornost na nacionalnoj razini, zajedno s djelotvornijom i koherentnijom provedbom propisa.

(2) Nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni planovi koje države članice trebaju dostaviti Vijeću i Komisiji okosnica su novog okvira gospodarskog upravljanja. Dva su cilja tih planova: i. osigurati da se, među ostalim do kraja razdoblja prilagodbe, dug opće države uvjerljivo smanjuje ili da ostane na razboritim razinama te da se državni deficit u srednjoročnom razdoblju smanji i zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a i ii. osigurati provedbu reformi i ulaganja kojima se odgovara na glavne izazove utvrđene u kontekstu europskog semestra i doprinosi zajedničkim prioritetima EU-a. Zato se u svakom planu treba preuzeti srednjoročna obveza o kretanju neto rashoda ([4]), čime se u principu uvodi proračunsko ograničenje tijekom trajanja plana, odnosno četiri ili pet godina (ovisno o redovnom trajanju zakonodavnog razdoblja u državi članici). Osim toga, u planu bi trebalo objasniti kako će država članica provedbom reformi i ulaganja odgovoriti na glavne izazove utvrđene u kontekstu europskog semestra, osobito u preporukama za pojedinu zemlju (što, ovisno o slučaju, uključuje i one koje se odnose na postupak u slučaju makroekonomskih neravnoteža) i kako će država članica doprinijeti zajedničkim prioritetima Unije. Razdoblje fiskalne prilagodbe traje četiri godine i može se produljiti za najviše tri godine ako se država članica obveže da će provesti relevantne reforme i ulaganja koji ispunjavaju kriterije iz Uredbe (EU) 2024/1263.

(3) Komisija nakon dostave plana treba ocijeniti ispunjava li plan zahtjeve iz Uredbe (EU) 2024/1263.

([1]) Uredba (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 (SL L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Uredba Vijeća (EU) 2024/1264 od 29. travnja 2024. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1467/97 o ubrzanju i pojašnjenju provedbe postupka u slučaju prekomjernog deficita (SL L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Direktiva Vijeća (EU) 2024/1265 od 29. travnja 2024. o izmjeni Direktive 2011/85/EU o zahtjevima za proračunske okvire država članica (SL L, 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Neto rashodi kako su definirani u članku 2. Uredbe (EU) 2024/1263 znači državni rashodi bez i. izdataka za kamate, ii. diskrecijskih mjera na strani prihoda, iii. rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, iv. nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, v. cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost te vi. jednokratnih i drugih privremenih mjera.

(4) Vijeće zatim na preporuku Komisije treba donijeti preporuku kojom se utvrđuje kretanje neto rashoda dotične države članice i, ako je primjenjivo, potvrđuje skup obveza u pogledu reformi i ulaganja koje su temelj za produljenje razdoblja fiskalne prilagodbe.

RAZMATRANJA O NACIONALNOM SREDNJOROČNOM FISKALNO-STRUKTURNOM PLANU SLOVAČKE

(5) Slovačka je 15. listopada 2024. Vijeću i Komisiji dostavila svoj nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan, nakon što je u dogovoru s Komisijom zbog razloga koje je navela Slovačka produljen rok iz članka 36. Uredbe (EU) 2024/1263.

Proces prije dostave plana

(6) Kako bi utvrdila okvir za dijalog koji prethodi dostavljanju nacionalnih srednjoročnih fiskalno-strukturnih planova, Komisija je Slovačkoj 21. lipnja 2024., u skladu s člankom 9. Uredbe (EU) 2024/1263, dostavila referentni smjer kretanja ([5]). Komisija je 15. listopada 2024. objavila referentni smjer kretanja ([6]). Referentni smjer kretanja temelji se na rizicima i osigurava da se do kraja razdoblja fiskalne prilagodbe i bez daljnjih proračunskih mjera nakon razdoblja prilagodbe dug opće države uvjerljivo smanjuje ili da u srednjoročnom razdoblju ostane na razboritim razinama te da se deficit opće države smanji ispod 3 % BDP-a tijekom razdoblja prilagodbe i u srednjoročnom razdoblju zadrži ispod te referentne vrijednosti. Srednjoročno razdoblje definirano je kao razdoblje od deset godina nakon isteka razdoblja prilagodbe. U skladu s člankom 6. točkom (d) te člancima 7. i 8. Uredbe (EU) 2024/1263, referentni smjer kretanja usklađen je i s mjerilom za deficit, zaštitnom mjerom za održivost duga i zaštitnom mjerom za otpornost na deficit. U referentnom smjeru kretanja za Slovačku, na temelju pretpostavki Komisije na kojima se temelje prethodne smjernice dostavljene u lipnju 2024. i uz pretpostavku četverogodišnjeg razdoblja prilagodbe, utvrđuje se da rast neto rashoda ne bi smio premašiti vrijednosti iz tablice 1. To odgovara prosječnom rastu neto rashoda od 2,0 % tijekom razdoblja prilagodbe (2025. – 2028.).

Tablica 1: Referentni smjer kretanja koji je Komisija Slovačkoj dostavila 21. lipnja 2024.

	2025.	2026.	2027.	2028.	Prosjek 2025. – 2028.
Maksimalni rast neto rashoda (godišnje, %)	2,8	2,0	1,6	1,5	2,0

Izvor: izračuni Komisije.

(7) U skladu s člankom 12. Uredbe (EU) 2024/1263, Slovačka i Komisija organizirale su tehnički dijalog od lipnja do rujna 2024. Glavne su teme dijaloga bile kretanje neto rashoda prema predviđanjima Slovačke i njegove temeljne pretpostavke (posebno naglašena fiskalna prilagodba u 2026., što se objašnjava ulaganjima u obranu i nacionalnim sufinanciranjem bespovratnih sredstava EU-a), kao i planirana provedba reformi i ulaganja kojima se odgovara na glavne izazove utvrđene u kontekstu europskog semestra te doprinosi zajedničkim prioritetima Unije za pravednu zelenu i digitalnu tranziciju, socijalnu i gospodarsku otpornost, energetsku sigurnost i izgradnju obrambenih sposobnosti.

(8) Prema informacijama koje je Slovačka dostavila u svojem planu, u rujnu i listopadu 2024. u skladu s člankom 11. stavkom 3. i člankom 36. stavkom 1. točkom (c) Uredbe (EU) 2024/1263 o nacionalnom srednjoročnom fiskalno-strukturnom planu raspravljalo se u Gospodarskom i socijalnom vijeću, koje obuhvaća sindikate, udrugu poslodavaca, udruženje poslodavaca i općine u Slovačkoj.

([5]) Prethodne smjernice koje su dostavljene državama članicama i Gospodarskom i financijskom odboru sadržavaju smjer kretanja bez produljenja razdoblja prilagodbe od četiri godine i s produljenjem razdoblja prilagodbe na sedam godina. Sadržavaju i glavne početne uvjete i temeljne pretpostavke koje je Komisija upotrijebila u okviru za srednjoročne projekcije državnog duga. Referentni smjer kretanja izračunan je na temelju metodologije opisane u Izvješću Komisije o održivosti duga za 2023. (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Temelji se na proljetnoj prognozi Europske komisije 2024. i njezinu srednjoročnom produljenju do 2033., a dugoročni rast BDP-a i troškovi starenja stanovništva u skladu su sa zajedničkim izvješćem Komisije i Vijeća o starenju stanovništva za 2024. (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#slovakia.

Drugi povezani procesi

(9) Vijeće je 26. srpnja 2024. utvrdilo da u Slovačkoj postoji prekomjerni deficit jer nije ispunjen kriterij deficita ([7]). Ova se Preporuka podudara s preporukom Vijeća na temelju članka 126. stavka 7. UFEU-a s ciljem okončanja stanja prekomjernog državnog deficita u Slovačkoj ([8]). Istodobnim donošenjem tih preporuka, što je prilagođeno i opravdano zbog prelaska na novi okvir gospodarskog upravljanja, osigurava se usklađenost preporučenih prilagodbi.

(10) Slovačka je 15. listopada 2024. dostavila svoj nacrt proračunskog plana za 2025. Komisija je 26. studenoga 2024. donijela mišljenje o tom nacrtu proračunskog plana ([9]).

(11) Komisija je 19. lipnja 2024. zaključila da u Slovačkoj postoje makroekonomske neravnoteže. Konkretno, u Slovačkoj su prisutne slabosti koje se odnose na troškovnu konkurentnost, vanjsku bilancu, tržište stambenih nekretnina i dug kućanstava ([10]).

(12) Vijeće je 21. listopada 2024. Slovačkoj uputilo nekoliko preporuka u kontekstu europskog semestra ([11]).

SAŽETAK I KOMISIJINA OCJENA PLANA

(13) U skladu s člankom 16. Uredbe (EU) 2024/1263 Komisija je ocijenila plan kako slijedi:

Kontekst: makroekonomsko i fiskalno stanje i izgledi

(14) U Slovačkoj je 2023. zabilježen rast ekonomske aktivnosti od 1,4 % zbog smanjenja privatne i javne potrošnje. Prema jesenskoj prognozi Europske Komisije 2024. očekuje se da će u 2024. gospodarstvo porasti za 2,2 % zbog snažne privatne potrošnje, a unatoč slabijoj potražnji za izvozom. Predviđa se da će realni BDP u 2025. porasti za 2,3 % zbog privatne potrošnje i ulaganja. Očekuje se da će realni BDP u 2026. porasti za 2,5 % zbog snažne privatne potrošnje i pozitivnog neto izvoza. Tijekom razdoblja obuhvaćenog prognozom (tj. 2024. – 2026.) očekuje se blagi pad rasta potencijalnog BDP-a Slovačke, s 2,3 % u 2024. na 2,2 % do 2026. Stopa nezaposlenosti u 2023. iznosila je 5,8 %, a Komisija predviđa da će iznositi 5,5 % u 2024., 5,3 % u 2025. i 5,1 % u 2026. Predviđa se da će se inflacija (deflator BDP-a) smanjiti s 10,1 % u 2023. na 4,4 % u 2024., da će u 2025. iznositi 3,8 %, a u 2026. 2,8 %.

(15) Kad je riječ o fiskalnim kretanjima, deficit opće države u Slovačkoj iznosio je 2023. 5,2 % BDP-a. Prema jesenskoj prognozi Europske komisije 2024., predviđa se da će u 2024. dosegnuti 5,8 % BDP-a, u 2025. pasti na 4,7 % BDP-a, a u 2026. bez promjene politika na 4,1 % BDP-a. Jesenska prognoza Europske komisije 2024. uključuje nacrt proračuna Slovačke za 2025., koji je vlada nacionalnom parlamentu predložila u listopadu. Na kraju 2023. dug opće države iznosio je 56,1 % BDP-a. Prema Komisijinoj jesenskoj prognozi 2024., očekuje se da će se krajem 2024. udio duga u BDP-u povećati na 58,9 %. Predviđa se da će se krajem 2025. povećati na 59,8 % BDP-a, a krajem 2026. na 61,8 %. Komisija u svojim fiskalnim predviđanjima ne uzima u obzir obveze politike preuzete u srednjoročnim planovima sve dok one ne budu vjerodostojno najavljene i dovoljno detaljno razrađene u konkretne mjere politike.

Kretanje neto rashoda i glavne makroekonomske pretpostavke iz plana

(16) Nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan Slovačke odnosi se na razdoblje 2025. – 2028 i četverogodišnju fiskalnu prilagodbu.

(17) Plan sadržava sve informacije propisane u članku 13. Uredbe (EU) 2024/1263.

(18) Planom se obvezuje na kretanje neto rashoda navedeno u tablici 2, što odgovara prosječnom rastu neto rashoda od 2,0 % u godinama od 2025. do 2028. Prosječni rast neto rashoda tijekom razdoblja prilagodbe (2025. – 2028.) naveden u planu isti je ([12]) kao u referentnom smjeru kretanja koji je Komisija dostavila 21. lipnja 2024. U planu se pretpostavlja postupno smanjenje rasta potencijalnog BDP-a s 2,4 % u 2025. na 1,4 % u 2028. Osim toga, očekuje se da će se stopa rasta deflatora BDP-a smanjiti s 4,6 % u 2024. na 3,2 % u 2025., a zatim na 2,9 % u 2028.

([7]) SL L, 1.8.2024., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/2129/oj.
([8]) Preporuka za Preporuku Vijeća s ciljem okončanja stanja prekomjernog deficita u Slovačkoj, 26.11.2024., COM(2024) 958 final.
([9]) Mišljenje Komisije o nacrtu proračunskog plana Slovačke, 26.11.2024., C(2024)9065 final.
([10]) Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskoj središnjoj banci, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija i Europskoj investicijskoj banci, COM(2024) 600 final, Dodatak 4.
([11]) Preporuka Vijeća od 21. listopada 2024. o ekonomskoj, proračunskoj i strukturnoj politici te politici zapošljavanja Slovačke.
([12]) Razlika nije vidljiva zbog zaokruživanja.

Tablica 2: Kretanje neto rashoda i glavne pretpostavke iz plana Slovačke

	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	Prosjek tijekom razdoblja trajanja plana 2025. – 2028.
Rast neto rashoda (godišnje, %)	6,2	3,8	0,9	1,6	1,5	2,0
Rast neto rashoda (kumulativno, %)	6,2	10,3	11,2	13,0	14,8	nije primjenjivo
Rast potencijalnog BDP-a (%)	2,3	2,4	1,7	1,4	1,4	1,7
Inflacija (rast deflatora BDP-a) (%)	4,6	3,2	3,1	3,0	2,9	3,1

Izvor: Srednjoročni fiskalno-strukturni plan Slovačke i izračuni Komisije.

Implikacije obveza o kretanju neto rashoda preuzetih u planu na dug opće države

(19) Ako se ostvare obveze o kretanju neto rashoda preuzete u planu i temeljne pretpostavke, dug opće države trebao bi se, prema planu, postupno povećati s 58,5 % u 2024. na 62,1 % BDP-a u 2027., nakon čega bi se smanjivao i na kraju razdoblja prilagodbe u 2028. iznosio 61,4 %, prema tablici u nastavku. Očekuje se da će se referentna vrijednost od 60 % BDP-a iz Ugovora prvi put premašiti 2026., na razini od 61,6 % BDP-a, te da će udio duga ostati iznad referentne vrijednosti u zadnjim godinama razdoblja prilagodbe. Nakon toga prema planu se u srednjoročnom razdoblju (tj. do 2038.) očekuje postupno smanjenje udjela duga na 54,8 % BDP-a do 2038.

Tablica 3: Kretanja duga i salda opće države u planu Slovačke

	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2038.
Dug države (% BDP-a)	56,0	58,5	59,8	61,6	62,1	61,4	54,8
Saldo države (% BDP-a)	- 4,9	- 5,9	- 5,1	- 3,9	- 2,9	- 1,8	- 2,3

Izvor: Srednjoročni fiskalno-strukturni plan Slovačke.

Tako bi se prema planu dug opće države u srednjoročnom razdoblju smanjio ispod referentne vrijednosti od 60 % BDP-a iz Ugovora. To je prema pretpostavkama iz plana moguće jer se u svim deterministčkim testiranjima otpornosti na stres iz Komisijine analize održivosti duga predviđa da će dug do 2038. ostati ispod 60 % BDP-a. Stoga se na temelju obveza o provedbi politika i makroekonomskih pretpostavki iz plana kretanje neto rashoda navedeno u planu smatra usklađenim s kriterijem duga iz članka 6. točke (a) i članka 16. stavka 2. Uredbe (EU) 2024/1263.

Implikacije obveza o kretanju neto rashoda preuzetih u planu na saldo opće države

(20) Na temelju kretanja neto rashoda i pretpostavki iz plana očekuje se da će deficit opće države dosegnuti 5,9 % BDP-a u 2024. i postupno se smanjivati na 1,8 % u 2028. Očekuje se da će se deficit u 2027. vratiti na razinu ispod 3 % BDP-a, točnije 2,9 %. Stoga prema planu saldo opće države do kraja razdoblja prilagodbe (2028.) neće premašiti referentnu vrijednost od 3 % BDP-a. Osim toga, državni deficit tijekom deset godina nakon razdoblja prilagodbe (tj. do 2038.) neće premašiti 3 % BDP-a. Stoga se na temelju obveza o provedbi politika i makroekonomskih pretpostavki iz plana kretanje neto rashoda navedeno u planu smatra usklađenim s kriterijem deficita iz članka 6. točke (b) i članka 16. stavka 2. Uredbe (EU) 2024/1263.

Vremenski profil fiskalne prilagodbe

(21) Vremenski profil fiskalne prilagodbe, iskazan kao promjena strukturnog primarnog salda, kako je opisano u planu, pomaknut je na kraj razdoblja u usporedbi s linearnim kretanjem propisanim u članku 6. točki (c) Uredbe (EU) 2024/1263. Fiskalna prilagodba strukturnog primarnog salda 2025. iznosi 0,8 postotnih bodova, što je za 0,5 postotnih bodova niže od prosječne godišnje prilagodbe tijekom razdoblja obuhvaćena planom. Manje ambiciozna fiskalna prilagodba 2025. objašnjava se odgođenom provedbom vojnih ulaganja iz prethodnih godina, u iznosu od 0,4 % BDP-a u 2025. Prilagodba se stoga pomiče na 2026., kad bi planirana prilagodba strukturnog primarnog salda trebala biti za 0,5 postotnih bodova veća od prosječne godišnje prilagodbe. Prilagodba u smislu strukturnog primarnog salda 2027. i 2028. linearna je. Stoga se na temelju obveza o provedbi politika i makroekonomskih pretpostavki iz plana kretanje neto rashoda navedeno u planu smatra usklađenim sa zaštitnom klauzulom kojom se izbjegava prilagodba na kraju razdoblja iz članka 6. točke (c) i prijelaznom odredbom iz članka 36. stavka 1. točke (e) Uredbe (EU) 2024/1263.

Tablica 4: Kretanja strukturnog primarnog salda u planu Slovačke

	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.
Strukturni primarni saldo (% BDP-a)	- 3,5	- 4,3	- 3,5	- 1,7	- 0,3	1,0
Promjena strukturnog primarnog salda (u postotnim bodovima)	nije primjenjivo	- 0,8	0,8	1,8	1,3	1,3

Izvor: Srednjoročni fiskalno-strukturni plan Slovačke.

Usklađenost s postupkom u slučaju prekomjernog deficita

(22) Kretanje neto rashoda utvrđeno u planu u skladu je sa zahtjevima u okviru postupka u slučaju prekomjernog deficita (posebno s minimalnom godišnjom strukturnom prilagodbom utvrđenom u članku 3. stavku 4. trećem podstavku Uredbe Vijeća (EZ) 1467/97).

Usklađenost plana sa zaštitnom mjerom za otpornost na deficit

(23) Zahtjev iz preventivnog dijela iz članka 8. Uredbe (EU) 2024/1263 u pogledu zaštitne mjere za otpornost na deficit, čiji je cilj osigurati zajedničku marginu u odnosu na referentnu vrijednost deficita od 3 %, primjenjuje se na Slovačku od 2028. jer se predviđa da će deficit od 2027. biti ispod 3 % BDP-a. Stoga godišnja prilagodba strukturnog primarnog salda 2028. ne bi trebala biti manja od 0,4 % BDP-a ako je strukturni deficit u 2027. bio veći od 1,5 % BDP-a, kako bi se postigla zajednička margina otpornosti u strukturnom smislu od 1,5 % BDP-a. Fiskalna prilagodba koja je rezultat obveza o provedbi politika i makroekonomskih pretpostavki iz plana iznosi 1,3 % u 2028. Stoga se na temelju obveza o provedbi politika i makroekonomskih pretpostavki iz plana kretanje neto rashoda navedeno u planu smatra usklađenim sa zaštitnom mjerom za otpornost na deficit.

Usklađenost plana sa zaštitnom mjerom za održivost duga

(24) Prema planu dug opće države u 2026., 2027. i 2028. iznosit će od 60 % do 90 % BDP-a. Međutim, zaštitna mjera za održivost duga ne primjenjuje se u razdoblju obuhvaćenom planom jer bi se prema planu državni deficit u 2027. trebao smanjiti ispod 3 % BDP-a, što bi dovelo do stavljanja izvan snage odluke o postojanju prekomjernog deficita u zadnjoj godini razdoblja prilagodbe.

Makroekonomske pretpostavke iz plana

(25) Plan se temelji na makroekonomskim i fiskalnim pretpostavkama koje su u skladu s pretpostavkama koje je Komisija dostavila Slovačkoj 21. lipnja 2024. U obzir se uzimaju dodatne dostupne informacije u usporedbi s referentnim smjerom kretanja te plan u skladu s time uključuje ažurirane makroekonomske i fiskalne pokazatelje. Učinak tog ažuriranja ne utječe znatno na prosječni rast neto rashoda u planu u usporedbi s referentnim smjerom kretanja.

Fiskalna strategija iz plana

(26) U skladu s indikativnom fiskalnom strategijom iz plana, preuzete obveze o neto rashodima bit će ispunjene uglavnom diskrecijskim povećanjima prihoda. U planu su iznesene mjere za trećinu potrebnog iznosa, dok će preostale dvije trećine biti utvrđene u narednim godišnjim proračunima. Planirana fiskalna konsolidacija 2025. temelji se na planiranim mjerama za povećanje prihoda i smanjenje rashoda iz nacrta proračunskog plana za 2025. To uključuje povećanje poreza na dodanu vrijednost, poreza na dobit, trošarine na duhanske proizvode, nove poreze na financijske transakcije za poduzeća te nove trošarine na zaslađena pića i neduhanske proizvode. Na strani rashoda te mjere uključuju ukidanje postojećih mjera potpore povezanih s visokim cijenama energije i smanjenje plaća u javnom sektoru. Diskrecijska povećanja prihoda iznose 1,6 % BDP-a, a smanjenja rashoda 0,6 % BDP-a. Međutim, Slovačka istovremeno planira povećati rashode za 0,6 % BDP-a, što će dovesti do neto konsolidacije od 1,6 % BDP-a.

(27) Točna specifikacija relevantnih mjera politike potvrdit će se ili prilagoditi te kvantificirati u godišnjim proračunima. S druge strane, provedba indikativne fiskalne strategije iz plana izložena je nekim rizicima. Oni proizlaze iz toga što se fiskalna prilagodba prvenstveno temelji na diskrecijskim povećanjima prihoda. Teret snažne konsolidacije usmjeren je na kućanstva i poduzeća, a ne na državu. Takva konsolidacijska strategija može imati dodatne makroekonomske učinke i moguće fiskalne posljedice. Konkretno, konsolidacija koja se temelji na porezu podrazumijeva fiskalni rizik slabije naplate poreznih prihoda od one koja je pretpostavljena u planu. U nacrtu proračunskog plana za 2025. navode se mjere politike koje će pomoći da se ispune obveze o neto rashodima za 2025. ([13])

Planirane reforme i ulaganja u planu kojima se odgovara na glavne izazove utvrđene u kontekstu europskog semestra i doprinosi zajedničkim prioritetima Unije

(28) U planu se opisuju planirane politike za reforme i ulaganja kojima se odgovara na glavne izazove utvrđene u kontekstu europskog semestra, osobito u preporukama za Slovačku, što uključuje one koje se odnose na postupak u slučaju makroekonomskih neravnoteža, i doprinosi zajedničkim prioritetima EU-a. Konkretno, plan uključuje 18 reformi i 11 ulaganja, od čega se za 18 koristi financijska potpora iz Mehanizma za oporavak i otpornost, a za jedan i iz fondova kohezijske politike.

(29) Kad je riječ o zajedničkom prioritetu pravedne zelene tranzicije, što uključuje klimatske ciljeve utvrđene u Uredbi (EU) 2021/1119, planom je predviđena modernizacija prometne infrastrukture s niskim emisijama ugljika (koja je uključena u plan za oporavak i otpornost) radi produljenja obnovljene ili modernizirane čiste željezničke infrastrukture. Tom se mjerom namjerava odgovoriti na preporuke za Slovačku iz 2019., 2020., 2022. i 2023. o održivom javnom prijevozu i smanjenju ovisnosti o fosilnim gorivima. Osim toga, plan obuhvaća (u okviru plana za oporavak i otpornost) projekte usmjerene na odgovor na izazove zelene tranzicije objavom tematskih poziva usklađenih s prioritetima programa Obzor Europa. Tim ulaganjem provode se preporuke upućene Slovačkoj 2019., 2020., 2022. i 2023. o smanjenju ovisnosti o fosilnim gorivima, promicanju zelene tranzicije i usmjeravanju ulaganja u istraživanja i inovacije. U planu su iznesene i druge mjere zelene tranzicije obuhvaćene planom za oporavak i otpornost, kao što su reforma tržišta električne energije i izmjena Zakona o otpadu, koje su već provedene, te Zakon o zaštiti prirode i Zakon o vodama. Kako bi potaknula pravednu digitalnu tranziciju, Slovačka je u plan uvrstila mjere kao što su sustav elektroničkog izdavanja računa i poboljšane elektroničke usluge za financijsku upravu. Tim se mjerama nastoji riješiti problem utaje poreza i promicati pristup usmjeren na klijenta. One su izravno povezane s preporukama upućenima Slovačkoj 2022., 2023. i 2024. o jačanju porezne discipline i digitalizaciji porezne uprave. Plan uključuje i ulaganje u istraživanja i inovacije kako bi se poduprla digitalizacija gospodarstva (u okviru plana za oporavak i otpornost), čime se namjeravaju provesti preporuke za Slovačku iz 2019., 2020. i 2024. o podupiranju istraživanja, inovacija i konkurentnosti. Uz to uključuje reformu za uspostavu centralizirane platforme za javnu nabavu informatičkih resursa (u okviru plana za oporavak i otpornost), što doprinosi provedbi preporuka za Slovačku iz 2019. i 2020. o digitalnoj infrastrukturi i kvalitetnim javnim uslugama.

(30) Kad je riječ o zajedničkom prioritetu socijalne i gospodarske otpornosti, što uključuje europski stup socijalnih prava, plan sadržava nekoliko mjera u tom pogledu. Kako bi se doprinijelo socijalnoj otpornosti, uveden je usmjereniji porezni kredit radi potpore obiteljima s djecom, osobito kućanstvima s niskim dohotkom. Tom se mjerom namjerava odgovoriti na preporuke za Slovačku iz 2022., 2023. i 2024. kako bi se poboljšala djelotvornost javne potrošnje i struktura poreza učinila poticajnijom za uključiv i održiv rast. Socijalna otpornost i energetska tranzicija

([13]) Vidjeti Mišljenje Komisije o nacrtu proračunskog plana Slovačke, 26.11.2024., C(2024) 9065 final.

povezuju se ulaganjima u obnovu domova energetski siromašnih kućanstava s ciljem povećanja broja obnovljenih domova za osobe kojima prijeti energetsko siromaštvo, čime se namjerava odgovoriti na preporuke za Slovačku iz 2019., 2020., 2022. i 2023. Osim toga, Slovačka je u novi zakonodavni paket zakona o školstvu uvrstila reformu za jačanje uključenosti i desegregaciju u obrazovanju, čime namjerava uzeti u obzir preporuke iz 2019., 2020. i 2024. o poboljšanju kvalitete i uključivosti obrazovanja, posebno za djecu u nepovoljnom položaju. Mjere za poboljšanje socijalne otpornosti uključuju i povećanje kapaciteta vrtića (na temelju plana za oporavak i otpornost), utvrđivanje posebnih obrazovnih potreba i pripremu metodoloških materijala (na temelju plana za oporavak i otpornost) i kurikularnu reformu u osnovnoškolskom obrazovanju (na temelju plana za oporavak i otpornost), a sve te mjere odnose se na preporuke za Slovačku iz 2019., 2020. i 2024. o poboljšanju kvalitete i uključivosti obrazovanja, poboljšanju dostupnosti cjenovno pristupačne skrbi za djecu i promicanju integracije skupina u nepovoljnom položaju. Mjere koje se odnose na gospodarsku otpornost podrazumijevaju izradu industrijske politike Slovačke Republike za razdoblje 2027. – 2035., kojom se namjerava odgovoriti na preporuke iz 2019. i 2024. o potrebi za većom konkurentnosti. Nadalje, Slovačka je u plan uključila reformu upravljanja, evaluacije i potpore u području znanosti, istraživanja i inovacija (iz plana za oporavak i otpornost) te ulaganje kojim se podupire suradnja među poduzećima, akademskom zajednicom i organizacijama za istraživanje i razvoj, čime se namjerava odgovoriti na slične preporuke iz 2019., 2020. i 2024. o podupiranju istraživanja i inovacija te jačanju konkurentnosti. Naposljetku, kako bi provela preporuke iz 2019., 2023. i 2024. koje se odnose na makroekonomske slabosti s kojima se suočava u pogledu tržišta stambenih nekretnina, Slovačka namjerava izmijeniti Zakon o gradnji, pojednostavniti građevinske postupke i povećati dostupnost stambenih nekretnina za najam. Cilj joj je i provedba Zakona o državnoj potpori za socijalno stanovanje kako bi se povećala dostupnost najma po pristupačnoj cijeni.

(31) Kad je riječ o zajedničkom prioritetu energetske sigurnosti, plan sadržava reformu izrade zakonodavnih prijedloga za učinkovitu provedbu tehnologija vodika, u skladu sa zahtjevima EU-a i nacionalnim prioritetima, odnosno Akcijski plan za nacionalnu strategiju za vodik uključen u poglavlje REPowerEU plana za oporavak i otpornost. Tom se reformom nastoje provesti preporuke upućene Slovačkoj 2020., 2022. i 2023. o smanjenju ukupne ovisnosti o fosilnim gorivima. Nadalje, izgradnjom novih obnovljivih izvora električne energije (u okviru plana za oporavak i otpornost) Slovačka namjerava proizvesti 122,4 MW nove električne energije. Tim se ulaganjem namjerava odgovoriti na preporuke iz 2020., 2022. i 2023. o ubrzavanju uvođenja obnovljivih izvora energije. Nadalje, Slovačka je uključila ulaganje (u okviru plana za oporavak i otpornost) u modernizaciju sustava za distribuciju energije kako bi se olakšali postupci za priključivanje obnovljivih izvora energije na mrežu, čime namjerava provesti preporuke iz 2020., 2022. i 2023.

(32) Kad je riječ o zajedničkom prioritetu obrambenih sposobnosti, plan sadržava mjeru za provedbu odabranih projekata, posebice proizvodnju oklopnih vozila na kotačima s pogonom 8 x 8 i sustava protuzračne obrane srednjeg dometa, u okviru dugoročnog razvojnog plana Ministarstva obrane do 2035.

(33) Osim toga, plan sadržava mjeru politike za zamjenu postojeće roditeljske mirovine sustavom koji omogućuje povrat dijela plaćenog poreza roditeljima, čime se nastoje provesti preporuke za Slovačku iz 2019. i 2024. o potrebi za očuvanjem održivosti javnih financija i smanjenjem skupih mjera potrošnje. Nadalje, mjera za smanjenje broja javnih službenika i zaposlenika u javnom sektoru za 5 000 u razdoblju od 2025. do 2027. pomoći će u ograničavanju javnih rashoda (preporuka za Slovačku iz 2024.). Osim toga, plan sadržava i reformu središnjeg sustava upravljanja bolnicama (u okviru plana za oporavak i otpornost), kojom se namjeravaju provesti preporuke za Slovačku iz 2019. i 2020. o održivosti javnih financija u zdravstvenom sektoru i potrebi za jačanjem otpornosti zdravstvenog sektora; reformu uvođenja nove mreže sudova (u okviru plana za oporavak i otpornost), kojom se namjeravaju provesti preporuke iz 2019. i 2020. o djelotvornosti pravosudnog sustava, te mjeru uspostave centara za zajedničke usluge (u okviru plana za oporavak i otpornost) radi poboljšanja učinkovitosti osnovnih javnih usluga, kojom se namjeravaju provesti preporuke iz 2020. i 2024. o poboljšanju kvalitete javnih usluga.

(34) Plan sadržava informacije o dosljednosti i, prema potrebi, komplementarnosti s fondovima kohezijske politike i planom za oporavak i otpornost Slovačke. Konkretno, plan sadržava ulaganje koje je uključeno u plan za oporavak i otpornost (ulaganje br. 4 u okviru komponente 16) za uspostavu centara za zajedničke usluge kojima se povećava učinkovitost i dostupnost osnovnih javnih usluga. Sredstva za kadrovski kapacitet centara za zajedničke usluge osigurat će se putem poziva koji će se financirati iz fondova kohezijske politike.

(35) Plan sadržava pregled potrebnih javnih ulaganja u Slovačkoj povezanih sa zajedničkim prioritetima EU-a. Kad je riječ o zajedničkom prioritetu pravedne zelene i digitalne tranzicije, što uključuje usklađenost s Europskim zakonom o klimi, mjere uključuju povećanje energetske učinkovitosti u svim sektorima, zamjenu fosilnih goriva održivijim alternativama i usmjeravanje ulaganja u nuklearnu energiju, solarnu energiju i energiju vjetra. Osim toga, potrebe za ulaganjima usmjerene su na poboljšanje pristupa uslugama digitalne uprave i njihove upotrebe, u skladu sa slovačkim nacionalnim strateškim planom za digitalno desetljeće. Kako bi osigurala socijalnu i gospodarsku otpornost, Slovačka do 2030. planira postupno povećavati javne rashode za istraživanja i razvoj. Kako bi povećala energetsku sigurnost, Slovačka je prepoznala potrebu za diversifikacijom uvoza različitih vrsta sirovina kao srednjoročnim investicijskim rješenjem uz pomoć uspostave novih međusobnih veza i dugoročnim ulaganjem u obnovljive izvore energije i nuklearnu energiju. Naposljetku, kako bi se zajamčila sigurnost, ispunile obveze prema NATO-u i EU-u te održala regionalna stabilnost, Slovačka nastavlja ulagati u projekte modernizacije obrane, prvenstveno s ciljem osiguravanja nove i moderne vojne opreme koja je u potpunosti kompatibilna s opremom država članica NATO-a. Plan uključuje povećanje izdataka za obranu kako bi se postigao cilj od 2 % BDP-a u skladu s obvezama prema NATO-u.

Zaključak ocjene Komisije

(36) Komisija općenito smatra da plan Slovačke ispunjava zahtjeve iz Uredbe (EU) 2024/1263.

OPĆI ZAKLJUČAK VIJEĆA

(37) Vijeće pozdravlja srednjoročni fiskalno-strukturni plan Slovačke i smatra da bi njegova potpuna provedba doprinijela osiguravanju zdravih javnih financija, održivosti javnog duga te održivog i uključivog rasta.

(38) Vijeće prima na znanje Komisijinu ocjenu plana. Međutim, Vijeće poziva Komisiju da svoju ocjenu planova u budućnosti iznosi u zasebnom dokumentu od preporuka Komisije za preporuke Vijeća.

(39) Vijeće prima na znanje Komisijinu ocjenu kretanja neto rashoda i glavnih makroekonomskih pretpostavki iz plana, među ostalim u odnosu na prethodne smjernice Komisije, kao i implikacije kretanja neto rashoda iz plana na državni deficit i dug. Vijeće prima na znanje ocjenu Komisije da su makroekonomske i fiskalne pretpostavke, iako se u nekim slučajevima razlikuju od pretpostavki Komisije, među ostalim kako bi se u obzir uzeli ažurirani makroekonomski i fiskalni podaci, općenito gledano opravdane i potkrijepljene uvjerljivim ekonomskim argumentima. Vijeće prima na znanje široku fiskalnu strategiju iz plana i rizike u pogledu gospodarskih izgleda koji bi mogli utjecati na realizaciju makroekonomskog scenarija i temeljnih pretpostavki, kao i na ostvarenje kretanja neto rashoda iz plana. Vijeće osobito pozdravlja činjenicu da su prije podnošenja plana konzultirani relevantni dionici na nacionalnoj razini. Vijeće također prima na znanje da bi geopolitički rizici mogli stvoriti pritisak na rashode za obranu.

(40) Vijeće očekuje od Slovačke da bude spremna prema potrebi prilagoditi svoju fiskalnu strategiju kako bi ostvarila kretanje neto rashoda. Vijeće će pomno pratiti gospodarska i fiskalna kretanja, uključujući ona na kojima se temelji scenarij plana.

(41) Vijeće smatra da je prije sljedećeg kruga fiskalnog nadzora potrebno pravodobno održati dodatne rasprave kako bi se postiglo zajedničko razumijevanje implikacija kumulativnih stopa rasta neto rashoda u okviru godišnjeg nadzora.

(42) Vijeće prima na znanje Komisijin opis potreba i namjera u pogledu reformi i ulaganja kojima se odgovara na glavne izazove utvrđene u kontekstu europskog semestra te naglašava da je važno osigurati provedbu tih reformi i ulaganja. Vijeće će na temelju Komisijinih izvješća ocijeniti te reforme i ulaganja te pratiti njihovu provedbu u okviru europskog semestra.

(43) Vijeće sa zanimanjem očekuje godišnja izvješća Slovačke o napretku, koja će prije svega sadržavati informacije o napretku u ostvarenju kretanja neto rashoda kako ga je utvrdilo Vijeće te o provedbi širih reformi i ulaganja u kontekstu europskog semestra.

(44) Vijeće bi u skladu s člankom 17. Uredbe (EU) 2024/1263 Slovačkoj trebalo preporučiti kretanje neto rashoda kako je navedeno u planu,

PREPORUČUJE da Slovačka:

1. osigura da rast neto rashoda ne bude veći od maksimuma iz Priloga I. ovoj Preporuci.

Sastavljeno u Bruxellesu 21. siječnja 2025.

Za Vijeće

Predsjednik

A. DOMAŃSKI

PRILOG I.

Maksimalne stope rasta neto rashoda
(godišnje i kumulativne stope rasta, u nominalnom smislu)

Slovačka

Godine		2025.	2026.	2027.	2028.
Stope rasta (%)	Godišnje	3,8	0,9	1,6	1,5
	Kumulativne (*)	10,3	11,2	13,0	14,8

(*) Kumulativne stope rasta izračunate su u odnosu na baznu godinu 2023. Kumulativne stope rasta upotrebljavaju se pri godišnjem praćenju *ex post*usklađenosti na kontrolnom računu.